

slovenske dece 10.929. Ti torej niso mogli v šolo, so pa znani slučaj, da se je že za deset Italijančev ustanovila državna šola. Sveta pravica, ti si temelj Avstrije!

Obrtno šolstvo.

Podpore za nabavo učil na obrtnih nadaljevalnih šolah. Iz cesarja Franca Jožefa ustanove za nabavo učil in učnih pripomočkov za uobzorne učence na obrtnih nadaljevalnih šolah dobe za leto 1905. podpore sledeče šole: Ljubljana 550 K, Postojna 30 K, Krško 100 K, Rateče 70 K, Ribnica 50 K, Kranj 30 K, Škofja Loka 70 K, Tržič 50 K, Št. Vid pri Ljubljani 100 K, Cirknica 40 K, Novo mesto 50 K, Radovljica 70 K, Bled 90 K, Kamnik 70 K, Mengeš 30 K in Metlika 40 K.

Zidarsko šolo otvorijo 15. novembra letos v Lupoglavu na Goriskem in bo trajala do 31. marca 1910. Pouk bo razdeljen v tri tečaje in bo popolnoma brezplačen.

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Nova preganjanja na Hrvaškem.** Upokojeni podpolkovnik Ahim Kubavec v Zagrebu je bil aktiven član srbske stranke. Sedaj ga je sodišče po nalogu državnega pravdnika zaprlo, ker ga sumijo, da je ponaredil oporoko bogatega Zagrebčana. Srbi trdijo, da so povsem drugi vzroki merodajni.

○ **Poljski dnevnik v Petrogradu.** V začetku decembra t. l. začne izhajati v Petrogradu poljski list „Dziennik Petersburski“. Glavni urednik mu bo Ciechowski. Pri listu bo sodeloval tudi prof. Pogodin.

○ **Kružok čeških slavistov** so ustanovili na češkem vseučilišču. Ta kružok bo prirejal kurze za učenje raznih slovanskih jezikov ter bo v stikih z društvi podobnega delovanja. Kružok bo nadalje prirejal predavanja o kulturnih vprašanjih slovanskih narodov.

○ **„Slovanski dom“** kot protiutež proti nameravani stavbi Nemškega doma v Sarajevu nameravajo postaviti slovanski društva.

○ **Vseslovanski časnikarski kongres** se vrši drugo leto najbrže v Sofiji ob priliki vseslovanskega shoda meseca maja.

○ **Veliki darovi istrski družbi sv. Cirila in Metoda.** V zadnjem času je istrska šolska družba prejela od „Hrv. narodne zajednice v Severni Ameriki“ 4000 K, od mestne občine zagrebške 5000 K in volilo dr. Ante Starčevića 200 K, skupaj tedaj 11.000 K.

○ **„Vienac“ — književni dnevnik.** Hrvaški listi poročajo, da se je združilo več hrvaških pisateljev z namenom, da prične s 1. novembrom letos izdajati „Vienac“ kot književni dnevnik. List bo v prvi vrsti namenjen ljudstvu in bo razen leposlovnih del prinašal poučne članke ter v bogatem „Listku“ kratko poročal o vseh važnih stvareh v kulturnem svetu. Urednik „Vienca“ bo prof. dr. Rudolf Horvat.

○ **Za hrvaško šolo na Reki.** Dne 17. oktobra se je na Sušaku vršilo posvetovanje hrvaških rodoljubov, na čelu jim poslanec Barčič, kako oživiti in vzdržati na Reki hrvaško šolo. Shod je izvolil odbor devet članov, ki naj zadevo vzame v roko.

○ **Velike gradnje v Sarajevu.** V Sarajevu v kratkem razpišejo velika gradbena dela s tako-le proračunanimi stroški: obrtna šola 400.000 K, vojaška šola 400.000 K, sodna palača en milijon kron, pošto poslopje 7 do 800.000 K, kolodvor za ranžiranje vlakov en milijon kron. Razen tega napravijo hišo za stanovanje mohamedanskim duhovnikom s stroškom 3—400.000 K.

○ **Izlet slovanofilov in politikov na Balkan.** „Slavjansko občestvo“ v Moskvi priredi izlet na Balkan na parniku „Car Nikolaj II.“ Tega izleta se udeležijo razni ugledni ruski politiki slovanofili, na čelu jim predsednik državne dume N. Homjakov. Izlet prirede meseca novembra; trajal bo 10 tednov. Odpelejo se iz Odesa in posetijo ta-le mesta: Varno, Burgas, Carigrad, Bejrut, Jafa, Aleksandrijo, Atene in Solun. V Carigradu jih pridejo pozdravit odposlanci bolgarskega in srbskega parlamenta. V družbi teh odposlancev posetijo potem Sofijo in Beograd, da se pouče tudi o življenju in delovanju teh slovanskih držav.

○ **Mali ruski carjevič** ima šele pet let, a je že hetman vseh kozakov, načelnik več ruskih polkov itd. Te dni se je naučil, da nekako podpiše svoje ime in za prvkrat je podpisal neko dnevno povelje. Ali take stvari jako malo zanimajo malega carjeviča; on se najbolje zabava, ko spleza na očetovo koleno. Ruski car je vrlo dober oče in se rad prilagodi vsem muhastim željam svojega sinka. Toda carjevič ima vendar najrajši starega častnika imenom Stefana, ki je pridržen carjeviču. Stari častnik prinaša redno carjeviču rženega kruha iz vojašnice. Ta kruh ima mnogo rajši nego vse druge slaščice. In ko zvečer, preden leže, moli, vedno v molitvi najprej spominja Stefanova. Ruski carjevič ima jako rad vojske in se mu zamalo zdi, ako ga straža ne pozdravlja.

○ **Policijsko detektivno šolo** so ustanovili v Zagrebu. Njen namen je zistematična strokovna in splošna izobrazba detektivov.

○ **Novo deželno blaznico** dobi Češka. Za nakup potrebnega prostora je določenih 650.000 K.

○ **Nastitje išče službe.** Z Dunaja poročajo, da je znani Gjorgje Nastit vložil prošnjo za javno, redno službo v avstro-ogrskega ministrstva za vnanje stvari. Pripravljen je iti tudi v kak inozemski konzulat ali odposlanstvo.

○ **Staro Emono odkrivajo.** Na Mirju v bližini prostora, kjer bo zgrajena nova obrtna šola, so odkrili ostanke hiše stare Emone. Dobro se poznajo stopnice in vrata. Odkrili so tudi prekrasne mozaik, kakršnega še nima deželni muzej, ter dve dragoceni sulici in tri meče. Tudi to orožje je izredno dragoceno.

○ **Z očetom v preganstvo.** Lopuchin, šef tajne ruske policije, je bil obsojen v petletno preganstvo v Sibirijo. Sedaj hoče njegova mlada hčerka z njim in že sta odpotovali v vzgojiteljico v Moskvo, da pridete do zime v Sibirijo.

○ **V Zagrebu je umrl** 72 letni Štefan Koren, doma iz Sent Petra na Krajskem, ki je imel v Zagrebu hišo in malo trgovino. Bil je velik skopuh in je naskopal 30.000 kron, ki jih je zapustil — zagrebški cerkvi Sv. Petra.

○ **Zveza med jugoslovanskimi gledališči.** Uprava narodnega gledališča v Beogradu je dala iniciativo, da med jugoslovanskimi gledališči v Sofiji, Beogradu, Zagrebu in Ljubljani sklene dogovor, v smislu katerega naj bi se uprave teh gledališč medsebojno obveščale ne samo o repertoarjih kakor dosedaj, marveč tudi o drugih gledaliških odnošajih. V teh obvestilih bi naj bili predvsem podrobni podatki o igri in vlogah posameznih igralcev in igral, o komadih, ki se predstavljajo, o dohodkih in stroških gledaliških predstav itd. To medsebojno obveščevanje bo služilo tako za študiranje jugoslovanskih gledaliških razmer, kakor tudi za razvoj jugoslovanske gledališke umetnosti.

○ **Razna srbska sokolska društva** so prijavila svoj prihod na slovanski sokolski zlet, ki se prihodnjega leta priredi v Levovu o priliki slovanske umetniške razstave. Poljaki bodo tedaj slavili namreč 500 letnico poljsko-slovanske zmage v Grunwaldu nad nemškimi križarji.

○ **Slovensko vino v Plznu.** V Plznu je začel točiti slovensko vino v svoji vinarni gospod E. Kaňka. — „Plzeňské listy“ prinašajo v listku „Nekoliko črt o slovenskem vinarstvu.“

○ **Slovani v Ameriki.** Slovanov v Ameriki je 5 milijonov. V Združenih državah je okoli pol milijona Čehov, pol milijona Slovakov, 2 milijona Poljakov, 400.000 Hrvatov in Srbov, 460.000 Rusov, 105.000 Slovencev, 80.000 Romarjev. Poleg Združenih držav živi okoli milijon Slovanov v Južni Ameriki. Ti podatki pa najbrže niso točni.

○ **Najdeni stari srbski rokopisi.** Iz Sarajeva javljajo: V knjižnici Jošilović so našli znamenite staroruske rokopise. Med temi se nahaja zakonik srbskega carja Dušana in psalter z molitvami. Na rokopisih je letnica 1222. Bosanska vlada se pogaja z Jošilović glede nakupa dragocenih rokopisov. Srbski rodoljubi izkušajo to preprečiti, da bi to narodno svetinjno ohranili v narodnih rokah.

Razgled po šolskem svetu.

— **Na madjarskih trgovskih šolah** ni več mature. Madjarski minister grof Apponyi je odredil sporazumno s trgovskim ministrom Košutom, da se skriči triletni tečaj trgovskih šol na eno leto ter se odpravi na teh šolah zrelostni izpit.

— **Učiteljice na dunajskih deških šolah** ne bo več. Tako je sklenil nižjeavstrijski deželni šolski svet. Učiteljice bodo z deških šol morale nazaj na deželne šole.

— **Demonstracije v katedrski dvorani.** Med otvoritvenim predavanjem rusinskega vseučiliškega profesorja Milkowicza v Černovicah so udri rumunski dijaki — kakih 150 — v dvorano in zahtevali rumunsko stolico. Vkljub temu, da je profesor pomirjevalno vplival, je moral predavanje sistirati.

650.000 otrok ne hodi v šole na Ogrskem, ker primanjkuje šol. V samem čisto madjarskem Kečkemetu je 4000 otrok brez šole. Lepe razmere — v kulturni Ogrski!

— **Ljudsko šolstvo na Češkem** stane na leto 52.726.209 K, učiteljstvo dobi plače 46.445.344 K. Od šolskih stroškov odpade na glavo K 7.12. Na Češkem deluje 23.500 učiteljev, na 278 prebivalcev odpade 1 učitelj.

— **Vodja macedonskih vstašev — šolski nadzornik.** Otomansko ministrstvo za nauk in bogoslužje je bivšega vstaškega četovodjo Jovanoviča imenovalo za nadzornika vseh bolgarskih in srbskih šol v monastirskem vilajetu. Srbi so zaradi tega silno razburjeni, zakaj Jovanovič je na sumu, da je (rojen Bolgar) izvršil več političkih umorov na Srbi. Pri mladoturkih pa ima Jovanovič velik ugled, ker je bil vedno znan kot odločen nasprotnik starega režima.

— **Stavka na dunajskem vseučilišču.** Enkrat smo že poročali o stavki dijakov zaradi pomanjkljivih prostorov v fizikalnem in kemiškem institutu na dunajski univerzi. Te dni je sprejel minister javnih del dr. Ritt deputacijo profesorjev, ki so se zavzeli za odpravo stavke, in ji je obljubil, da bo vse primerno ukrenil, da se dijaštvo zadovolji. Zaradi tega ni več stavke.

— **Tridesetletnica docentova.** Univerzitetni profesor dr. Franc Müller v Graecu je praznoval 30. oktobra 30letnico svojih predavanj.

— **Prvi doktor montanistike v Avstriji.** Na montanistiški visoki šoli v Ljubnem je bil 26. pret m. promoviran doktorjem montanistike rudarski mojster B. Granig iz Celja. Granig je prvi doktor montanistike v Avstriji.

— **Zagrebski vseučiliški rektor** Volović — profesor na bogoslovni fakulteti — ni hotel vidimirati proglaša, ki mu ga je v to svrhu prineslo odposlanstvo hrv. napredne mladine za shod v proslavo Ferrerja. Rektor je rekel, da vidimira, če zgine s proglaša ime Ferrer. Lep „zaščitnik“ svobodne znanosti.

— **Hrvaško vseučilišče v Čikagu.** „Sloven“, ki izhaja v Čikagu v 4 slovanskih jezikih javlja, da se je osnoval tam narodni hrvaški odbor, ki ima nalogo nabirati prispevke za osnovanje čisto hrvaškega vseučilišča v Čikagu. Nabirati se ima 500.000 K.

Solsko zdravstvo.

Zrealo za želodec. Zdravniki londonске bolnice so iznašli zrealo za želodec, s čigar pomočjo je možno opaziti v želodcu opeklino, oteklino in sploh razne bolezni, ki so se doslej le s težavo določile. Želodčno zrealo se sedaj rabi samo v narkozi, upajo pa, da bo nova iznajdba toliko napredovala, da ne bo treba narkotizirati bolnika.

Raznoterosti.

× **Japonska vojna sila.** Leta 1904. so imeli Japonci 168 bataljonov pehote, 59 konjeniških stotnij, 114 baterij topov, 19 pehotnih topniških bataljonov in 2 prometna bataljona. Danes pa imajo 244 bataljonov pehote, 89 konjeniških stotnij, 161 baterij topov, 28 pehotnih topniških bataljonov, 19 trdnjaviških in 5 prometnih bataljonov. Vsega skupaj ima Japonska 1.904.000 izvežbanih vojakov, 115.000 zvežbanih ljudskih ustašev in 846.000 izvežbanih dobrovoljcev. Glavno pa je iskreno tovarništvo med častniki, ki jih veže velika ljubezen za stvar domovine.

× **Samostanske knjižnice v Avstriji.** Veliko zanimanje za stare rokopise, ki se kaže sedaj v vseh kulturnih državah, je dovedlo do tega, da so se začeli v Avstriji posebno zanimati za samostanske knjižnice. Ugotovljeno je, da imajo samostanske knjižnice vrlo znamenite reči. Zlasti so samostani od l. 1848. naprej jako pomnožili svoje knjižnice. V samostanskih bibliotekah se nahaja

2½ mil. tiskanih knjig. 25.000 inkunablov in 25.000 znamenitih rokopisov.

× **O vatikanskem jetniku.** Letni dohodki papeževi znašajo na leto skoro 25 milijonov frankov. In sicer mu nesejo posestva 885.000 fr., obresti vrednostnih papirjev 6.000.000 fr., darovi 5.500.000 fr. in Petrov novič 12 mil. fr. Od tega izda papež za svoj dvor, knjižnico, zbirke itd. 5.500.000 fr. Ubogemu vatikanskemu jetniku ostane torej na leto 20 mil. frankov.

Listnica uredništva.

V Istro: Porabimo danes teden. Pozdravi!

Ne zamudite

se letos prepričati o čudovito znižanih cenah

v veletrgovski hiši

R. STERMECKI v Celju.

Vzorci proti vrnitvi in pošiljati čez K 20.— franko.

Posebno po ceni je: fina satinasta odeja, šivana, lastni izdelek, samo K 8.—. 55 26 22

30 24—17

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj. Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovijem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izprobo tudi brez poročila. V zalogi so vedno najmodernejšje damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatović.

JULIJA ŠTOR

v Ljubljani, Prešernove ulice števil. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, dalje čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

145 12—3

Elegantna in skrbna izvršitev po vseh cenah.

Najpriležnejši čevlji sedanjosti!

Gospod Ubald pl. Trnkoczy v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela siliti moja soproga tudi z Vašim „Sladinom“ (Doktor pl. Trnkoczya „Sladni čaj“). In kakor hitro je pričel uživati „Sladin“, se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le „Sladin“ in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš „Sladin“ res dobro hranilno za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem

21. II. 1909.

Franc Dekleva

Slavina (Prestranek), Notranjsko.

V najinem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pristupil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazarjajo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ilg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbior učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2., 3., 4. in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.